

Kiedy można stosować dawki dzielone środków ochrony roślin?

Autor: dr hab. Ewa Matyjaszczyk

Data: 21 kwietnia 2018

Jeszcze przed kilku laty dawki dzielone dozwolone były w Polsce tylko wtedy, gdy taką możliwość przewidywała etykieta (instrukcja stosowania).

W ostatnich latach miały jednak miejsce istotne zmiany przepisów dotyczących ochrony roślin. Obecnie stosowanie zarówno dawek dzielonych, jak i obniżonych jest zgodne z prawem.

Co więcej, przepisy unijne zachęcają do tego, aby dzielić dawki, ponieważ takie rozwiązanie uważane jest za jedno z narzędzi stosowanych w integrowanej ochronie roślin. Przepisy nakładają na rolnika tylko jedno ograniczenie: zabieg w dawce dzielonej nie powinien przyczyniać się do rozwoju odporności u organizmów szkodliwych.

Dlaczego stosujemy dawki dzielone?

Cele mogą być różne, np.:

- **zmniejszenie zużycia** środka ochrony roślin (i związanych z tym kosztów);
- **wydłużenie okresu działania** środka;
- **uniknięcie fitotoksycznego oddziaływania** herbicydu na roślinę uprawną w warunkach stresowych (np. susza).

Jak dzielimy dawkę?

Źródło: AgroFoto.pl, radekjohn1640

Najprostsza odpowiedź brzmi: różnie. Sposób stosowania dawek dzielonych **zależy od środka, rośliny uprawnej, warunków na polu oraz celu który nam przyświeca.**

Są tu możliwe różne konfiguracje, np.:

- dawkę dzielimy na pół i środek stosujemy 2-krotnie;
- zamiast 2 pełnych dawek stosujemy 3-krotnie połowę dawki;
- albo zamiast wykonać zabieg chemiczny 3 razy w pełnej dawce, wykonujemy go 4-krotnie, stosując za każdym razem inną część zalecanej dawki itd.

Czy zawsze można dzielić dawkę?

Nie. Jeżeli na etykiecie zamieszczono uwagę, że środek można stosować tylko raz w sezonie wegetacyjnym, to zalecenia tego należy **obowiązkowo przestrzegać** i dawki dzielone są niedozwolone. Jako zakaz dzielenia dawki należy traktować także **zalecenie etykiety**, że zabieg należy wykonywać tylko w dawce zalecanej przez producenta. Takie zapisy są zazwyczaj związane ze strategią zapobiegania występowaniu odporności u organizmów szkodliwych.

Źródło: AgroFoto.pl, patrykc330

Czy etykieta może narzucać jeszcze inne ograniczenia odnośnie dzielenia dawek?

Tak. Jedynym ograniczeniem, jeżeli chodzi o dawki dzielone, są **zapisy etykiet**. Przed zastosowaniem dawek dzielonych etykietę należy przestudiować szczególnie uważnie. Przykłady zapisów, które wpływają na sposób dzielenia dawek, to:

- zakaz stosowania środka więcej niż 2- lub 3-krotnie w czasie sezonu wegetacyjnego – oznacza, że można dzielić dawki, ale nie wolno przekroczyć maksymalnej liczby zabiegów podanej w etykiecie;
- nakaz zachowania określonego odstępu czasowego między zabiegami – można dzielić dawkę, ale z zachowaniem tego odstępu (co czasem oznacza, że nie możemy zastosować podzielonej dawki tyle razy, ile byśmy chcieli);
- nakaz wykonania zabiegu tylko w określonej fazie rozwojowej rośliny uprawnej albo agrofaga – można dzielić dawkę, ale z zachowaniem zalecenia etykiety (inaczej może wystąpić **obniżenie skuteczności** lub **fitotoksyczność**);
- podanie okresu, który musi minąć od ostatniego zabiegu do zbioru – można dzielić dawkę, ale termin ostatniego zabiegu musi umożliwić zachowanie tego odstępu (inaczej środek nie zdąży się rozłożyć i jego pozostałości w niedozwolonej ilości będą wykrywane podczas badań kontrolnych).

Źródło: AgroFoto.pl, Kipa

Czy stosowanie dawek dzielonych wpływa na utratę gwarancji producenta środka?

Generalna zasada jest taka, że producent ponosi odpowiedzialność za skuteczność swojego produktu tylko wtedy, gdy był **stosowany w sposób i w dawkach podanych w etykiecie**. Jeżeli mimo wykonania zabiegu zgodnie z etykietą, środek chemiczny nie zadziałał, to producent jest zobowiązany do rekompensaty finansowej wobec rolnika.

Etykiety niektórych środków przewidują dawki dzielone jako jedną z możliwości stosowania środka. Jeżeli rolnik kieruje się zaleceniami takiej etykiety, wówczas nie ma wątpliwości – odpowiedzialność za skuteczność ponosi producent środka. Jeżeli jednak na etykiecie o obniżaniu dawek nie ma żadnej wzmianki, a rolnik z własnej inicjatywy zastosował środek w dawkach dzielonych i zabieg był nieskuteczny, to producent środka może uchylić się od odpowiedzialności.

Jeżeli rolnik kieruje się zaleceniami takiej etykiety, wówczas nie ma wątpliwości – odpowiedzialność za skuteczność ponosi producent środka.

Warto jednak podkreślić, że jeżeli zastosowanie w dawkach dzielonych wynika z zaleceń producenta innych niż etykieta (np. przedstawionych na szkoleniach dla rolników albo w materiałach informacyjnych), to wówczas producent będzie także odpowiedzialny za skuteczność, oczywiście pod warunkiem, że rolnik kierował się tymi zaleceniami.

Oplącalność stosowania dawek dzielonych

Poza kwestiami prawnymi i odpowiedzialnością za ewentualną nieskuteczność, **dla racjonalnie gospodarującego i planującego rolnika istotne powinno być to, czy dzielenie dawek i wykonywanie wielu zabiegów mniejszymi dawkami się opłaca.**

Pamiętajmy, że sam koszt wykonania zabiegu (paliwo, robocizna, woda) szacowany jest na ok. 60 zł/ha. Jest to zatem więcej niż koszt pełnej dawki niektórych środków ochrony roślin na hektar plantacji. **Jeżeli dzielimy dawkę tylko po to, żeby zaoszczędzić na środku, to warto dobrze przeliczyć, czy nam się to opłaci po uwzględnieniu kosztów wykonania zabiegów.**